

מסורת הש"ס

א) מוסקפתא דמטת פ"א ע"ש; ב) צמ"א: הניסב; ג) צ"ל מומן ראשון; ד"ש, ו) לפי האמת צ"ל י"ז בניסן; ד"ש, ח) פ"י ר"ח טסן; ו) פ"י ר"ח תשרי, ו) צ"ל למזבח,

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה אלא וכי דמי נתן: ב) ד"ה ומשני וכי דביין דהכל: ג) ד"ה ופרכין והא רבי יהודה: ד) ד"ה בתמיז פליגנא עלך דכותבין כל"ל ומיתני כי נמחק: ה) ד"ה אמר רבי חמא: וזי' דמפרש לקמן הקי"ד ואח"כ תתחיל הב"ה ויהי קאמר: ו) תוב"ד"ה אלא וכי דמשמע דלפי שטעו וכי שלא יעשו עוד כי פדת: ז) ד"ה שאם הוזקקט לעונתו של שטר וכי' אחר רובו. ח' צ"ב ולפי זה צ"ל שהיה כתוב בשטר י"ז בניסן:

מוסף תוספות

א. נ"א: וכי בשביל שעשו שליחותם וכתבו פעם אחת, חוזרים ונעשים אחרו שליחות לעולם, שיכתובו גם עתה מומן ראשון. שטמ"ק נסס ה"א"ש. ב. נ"א: ואירע ר"ח ניסן ביום חמישי. שטמ"ק נסס תוס' ה"א"ש. ג. נ"א: כתוב בשטר ביום שני בשבת שניה של תשרי, ור"ה היה בשבת. ד. ולא היא מאחר. ט. דהא תלינן בהכי כשאחד אומר ב' ואחד אומר ב'. כדאייתא בסנהדרין וכו'. רע"בא.

בשלמא בי דינא. מקרעין ומחליפין אחר וכותבין אותו מומן ראשון לטרופ שלא כדין מומן ראשון דמן הדין לא אלים שטרא למיטרף אלא מיום שנכתב ואילך אלא צ"ד אלימי ומפקעי ממונא דהפקר בית דין הפקר כדנפקא לן מאלה הנחלות [יהושע יט]: **אלא עדים שעשו שליחותן**. לכתוב ולהעיד בשטר

הראשון היאך חוזרין ועושין שליחות אחרת א) ומי נתן להם כח זה: ולא. בתמיה. וכי אין עדים חוזרין ועושין: **והאמר רב יהודה אמר רב**. מי שאבד שטרו ואמר לעדים כתבו לי אחר חוזרין וכותבין אפי' עשרה שטרות אם אבדו זה אחר זה: ומשני **רב יוסף אמר**. לעולם אין כח בידם של עדים לחזור ולכתוב שטר אחר לגבות מלקוחות וכי קאמר רב יהודה אמר רב ה"מ בשטר מתנה שאין זו אחריות א) וכיון דהכל יודעין שנותן לו השדה למה לא יכתבו לו שטר מתנה להיות צידו לעדות דמיקו ארעא צדיה: **ורבא אמר**. אפי' בשטר מכירה קאמר רב יהודה דכותבין עשרה וכגון דלית ביה אחריות וכדאמרן לעיל (דף קסח:) חוץ מאחריות שבו וכדאמר רב נחמן לעיל (דף קסט:) שטרא דגן דכתבנורא לא למיגבי ביה כו': **כדי שיכוף לפורעו**. המלוה יכוף ללוה לפורעו שדואג פן יפסיד שוכרו זה יוציא שטרו ותוצעו כל חובו: ופרכין א) **ור' יהודה נמי מומן ראשון קאמר**. כו' יוסי ומה תשובה היא זו שאמר רבי יוסי כדי שיגבה מומן ראשון: **הכי קאמר ליה רבי יוסי כו'**. דרבי יהודה לא פירש דצריו כל כך אלא יחליף סתמא קאמר ליה לר' יוסי דנתנן במתניתין: **נחלא פליגנא**. דכותבין שובר כדי שיכוף

לפורעו: **בסרטי פליגנא עלך**. א) כי כותבין שובר וגוצין מומן ראשון: **ס"ד שטר שכנס צו זמנו בשבת או בעשרה בפשר**. כגון במקומות שמונין לחדשי החמה^[כ] וכתב בשטר בט"ו לירח פלוני וכשאלו נזקקין לכיון ממי אירע יום ט"ו של אותו חדש נמצא עונות ביום שבת או ביום עשירי לתשרי דהיינו יוה"כ והכל יודעין שלא נכתב לא בשבת ולא ביוה"כ ומנמא שלא נכתב בצאתו יום המוכיח בשטר אלא או מוקדם הוא ופסול או מאוחר וכשר: **שטר מאוחר הוא וכשר דברי ר' יהודה**. דס"ל לרבי יהודה כל שטר מאוחר כשר ואפילו אותו שאין להוכיח מתוכו של שטר אם מאוחר הוא ואם לאו וכ"ש זה שזמנו ביום השבת וביום הכפורים שהזמן מוכיח שהוא מאוחר ואפי' רבי יוסי מודה ביה דלא נפיק מיניה חורבא מהאי כדמפרש ואיל. והא ליכא למימר שמא מוקדם הוא ופסול כמו שפירש רבינו חננאל הלא תראה דרמינן עלה דמתניתין (פסהדרין דף לג.) דתנן אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות דצרישה וחקירה שנאמר (ויקרא כד) משפט אחד יהיה לכם הא דתניא בתוספתא בתחלת מסכת מכות שטר שכתבו

צו זמנו באחד בניסן בשמיטתה וצאו עדים ואמרו היאך אתם מעידין על שטר זה שנמסרה לכם עדות זו במקום הזה והלא בצאתו היום עמנו הייתם במקום פלוני שטר ועדיו כשרין חיישינן שמא איחרוהו וכתבזהו ושקלו וטרו ר' חנינא ורבינא לאוקמי תרוייהו מתני' ומתניתא ולא דחו חדא מתייהו וקי"ל דלא מותבי' תיובתא אלא ממשנה או צרייתא שהיא הלכה ותו הא בהדיא אמרי' קיום שטרות מדרבנן הוא דאי מדאורייתא לא בעינן דקי"ל כריש לקיש דאמר (במנחות דף יח:) עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צבית דין ורבנן הוא דאזכריניהו קיום ש"מ שעל הבא לפסול את השטר עליו הראיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקת מאוחר והטעון כי מוקדם הוא כדי לפסלו עליו הראיה: **ור' יוסי פוסל**. שטר מאוחר דעלמא שאין בתוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה [ע"ב]: **והלא מעשה צא לפניך בצפורי**. בשטר מאוחר והכשרת: **א"ל כשהכשרתי צוה**. שכתבו זמנו בשבת וציוה"כ הכשרתי שמתוכו מוכיח שלא נכתב בזמנו ששרי אין ישראל כותבין שטרות בשבת וביום הכפורים והכל יצינו שהוא מאוחר ולא נפיק מיניה חורבא כלקנמן [ע"ב] אכל במאוחר בעלמא שזמנו כתוב ביום ראוי לכתיבה ולא יודע אם מאוחר הוא אם לאו בזהוא פליגנא עלך ופסילגא וטעמא לקמן [סא]: **אמר ר' פדת הכל מודים**. ר' יהודה ור' יוסי בכל שטרות מאוחרין בעינן זה שכשאלנו נזקקין למנות למתי מגיע עונתו של שטר ומנמא'ת עונת הזמן הכתוב צו מכון ביום השבת או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא זה וכשר לדברי הכל דדמי כמי שכתב בתוכו שטרא דגן דכתבנורא לאו בזמניה כתבנורא אלא אגן סהדי איחרנורא וכתבנורא ששרי הכל יודעים שלא נכתב בשבת וביום הכפורים ויכירו שהוא מאוחר ולא אחי לידי חורבא כדמפרש לקמן א) **וה"ק ר' פדת** הכל מודים בזהוא שטר דקמני כדאמא שטר שכתבו זמנו בשבת כו' כדשר והיינו דקאמר ליה ר' יוסי **צוה הכשרתי**: **לא**

גמ פשוט פרק עשירי בבא בתרא

קעא.

א"ר א"ר **עדים שעשו שליחותן ב'**. תימה קצת על הלשון דמשמע א) שעשו שליחותן כבר גורס שלא יעשו כי ההיא דהתקבל (גיטין דף סג): דכתבי תפוחא ושמה היה נפוחא וקאמר עשו עדים שליחותן ולא יכתבו עוד הסם ניחא אבל הכא אין ליישב כלל דכ"ש

אם לא עשו שליחותן מעולם דהויא לה מלוה על פה שאין יכולין לכתוב מומן ראשון דא"כ ה"ל מוקדם גמור ועוד דהסם בגיטין מה שאין יכולין לעשות שליחותן זהו משום שעליחותן פסקה משעה שעשו את הראשון ואם יעשו אחר אין זה שליחותו של הבעל שלא זוה לכתבו אבל אם מלוה לכתוב שני יכולין לעשות והכל אע"פ שהוא מלוה להם לכתוב לעשות שטר א ראשון לא יעשו דא"כ מאי דוחקיה דמלוה לקרוע שטר הראשון אם אין הלוה כופהו לכך ואם כן רוצה הלוה בךך דאין לומר כי הלוה אינו רוצה אלא מומן שני כי מה טענה היה לו צוה וע"כ צריך כאן לפרש כן וכי עדים אע"פ שעשו שליחותן וכבר חלה שעבוד על דין יכולין לעשות בשביל כך שטר אחר כיוצא בראשון א) מאחר שהוא מוקדם כשר ואמי למיחסם בשטר מוקדם אבל צמה שיכתבו לו צ"ד מומן ראשון לא יצא לחתום בשטר מוקדם כי ידעו שהוא פסול וצוה יתלו הכשרו שצ"ד אלימי לאפקועי ממונא והלשון מגומגם ציותר: **כותבין אפילו עשרה שטרות**. ואם תאמר למאי דס"ד

דבאחריות מיירי תקשי הא דאמר לעיל (דף קסח:) אבל בשטרי מקח

וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו וי"ל דלעיל הכי פירושו דהוא אמר אבד שטר חובי ומיישינן דלמא טריף והדר טריף אבל הכא מיירי בשדוע לנו שנאבד או ראינוהו שנשרף: **בזמן ראשון**. ר' יהודה לא פירש לר' יוסי מומן ראשון אבל צרייתא היא שניה במילתיה דרבי יהודה לפי האמת: **ש"אם** הוזקקנו א) **צעדותו שר' שפיר**. הא לינשא משמע שאין כבוד להדיא כך אלא א) ג' בניסן א) והוא חל ביום חמישי^[כ]

ועתה נמא'ת א' בניסן מכונות בשבת וכן ביום שני בשבת שהיה של תשרי א) והוא חל בשבת^[כ] נמא'ת עונתו מכונות ביום הכפורים ותימה נימא דטעה בקביעא דירחא^[כ] ויהיה כשר לרבי יוסי א) ואמאי פסול ולר' יהודה נמי ניחא טפי למימר הכי ממה שנאמר שנכתב א) (לחובא) בעלמא בשלמא ליום הכפורים לא קשאו מדיי כיון שמזכיר באיזה יום לשבוע שאותו יום היה ידוע שהיה יום הכפורים שצוה לא היה טועה אלא משבת קשה ולאמר ר"י דמיירי אחר רובו של חדש כדאמר בזהי בודקין (פסהדרין דף מא): דאי אפשר דלא שמע:

מתקיף על שטר זה שנמסרה לכם עדות זו במקום הזה והלא בצאתו היום עמנו הייתם במקום פלוני שטר ועדיו כשרין חיישינן שמא איחרוהו וכתבזהו ושקלו וטרו ר' חנינא ורבינא לאוקמי תרוייהו מתני' ומתניתא ולא דחו חדא מתייהו וקי"ל דלא מותבי' תיובתא אלא ממשנה או צרייתא שהיא הלכה ותו הא בהדיא אמרי' קיום שטרות מדרבנן הוא דאי מדאורייתא לא בעינן דקי"ל כריש לקיש דאמר (במנחות דף יח:) עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צבית דין ורבנן הוא דאזכריניהו קיום ש"מ שעל הבא לפסול את השטר עליו הראיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקת מאוחר והטעון כי מוקדם הוא כדי לפסלו עליו הראיה: **ור' יוסי פוסל**. שטר מאוחר דעלמא שאין בתוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה [ע"ב]: **והלא מעשה צא לפניך בצפורי**. בשטר מאוחר והכשרת: **א"ל כשהכשרתי צוה**. שכתבו זמנו בשבת וציוה"כ הכשרתי שמתוכו מוכיח שלא נכתב בזמנו ששרי אין ישראל כותבין שטרות בשבת וביום הכפורים והכל יצינו שהוא מאוחר ולא נפיק מיניה חורבא כלקנמן [ע"ב] אכל במאוחר בעלמא שזמנו כתוב ביום ראוי לכתיבה ולא יודע אם מאוחר הוא אם לאו בזהוא פליגנא עלך ופסילגא וטעמא לקמן [סא]: **אמר ר' פדת הכל מודים**. ר' יהודה ור' יוסי בכל שטרות מאוחרין בעינן זה שכשאלנו נזקקין למנות למתי מגיע עונתו של שטר ומנמא'ת עונת הזמן הכתוב צו מכון ביום השבת או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא זה וכשר לדברי הכל דדמי כמי שכתב בתוכו שטררא דגן דכתבנורא לאו בזמניה כתבנורא אלא אגן סהדי איחרנורא וכתבנורא ששרי הכל יודעים שלא נכתב בשבת וביום הכפורים ויכירו שהוא מאוחר ולא אחי לידי חורבא כדמפרש לקמן א) **וה"ק ר' פדת** הכל מודים בזהוא שטר דקאמר ליה ר' יוסי **צוה הכשרתי**: **לא**

עין משפט ונר מצוה

קב א מ"י פכ"ג מהל' מלוה ולוה ה' טו ספג עשין דא טוש"ע ח"מ ס' נד סעיף א:

קב ב טוש"ע ח"מ ס' רלט סעיף א בסג"ה:

קד ג מ"י פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ד ספג עשין דא טוש"ע ח"מ ס' מג סעיף יד:

רבינו גרשום

שלם דבית דין יש להם כח לעשות כן: אלא עדים שעשו שליחותן. בפעם הראשונה שחמתו כשהיה כל החוב שלם כשטרופך מאותו זמן מי יש להן כח לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב שטר שני ולחתום בו שיטרוף מאותו של ראשון והא נפרע לו החצי והאי שטרא אוריתא הוא: ומקשי' ולא. ואין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת: והאמר רב יהודה כותבין העדים אם רצו אפי' עשרה שטרות על שדה אחת. היינו כמה שליחות: ומשני רב יוסף אמר בשטר מתנה. יכול לעשות אפי' שש' שטרות לפי שבשטר מתנה אם יוציא בע"ח ממנו המתנה (אנין) יכולין העדי' לכתוב אפי' י' שטרות ליה לרב. באחריות דכיון שאין בהם אחריות לא מצי טריף בהו לקוחות. אבל בשטרי הלויאה שיוכלו לטרוף בהן אין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב אלא בית דין אלו ולא עדים: מאי ברייתא. דאמר רב נחמן ואי שמיעא ליה לרב. זו היא עיקר הברייתא דתניא הרי שהיו נושין כו'. ומשני ב' דברים אמרו כותבין שובר. שניהן תקנת המלוה אחד כדי שיכוף ללוה לפורעו שמפחד שמא יאבד שוברו ונמצא זה מוציא שטרו וגוב' חובו משלם. ואחר ששטרו קיים ויכול לטרוף הלקוחות מומן ראשון אפי"פ שיפרע לו מקצת חובו: ומקשי' והא ר' יהודה נמי מומן ראשון אמר. אם כן במאי קא פליג ר' יוסי עליה: הכי קאמר ליה ר' יוסי לר' יהודה אי מומן ראשון קאמרת. כדאמינא אגא: פליגנא עלך בחדא. דאמינא דכותבין שובר ואת אמרת דליחליף: ואי מומן שני קאמרת. כדאוקמינא לטעמא במתני': פליגנא עלך בתרתי. דטריאר לי דגובה מומן ראשון וכותבין שובר: שזמנו כתוב בשב' או ב' בתשרי. שהוא יום הכפורים לזה פלוני מפלוני והוא הדין נמי בשאר מועדים בידוע דאי שההלואה לא היתה באותו היום אלא להכי כתבו כן להודיע שזמן השטר מאוחר הוא וכשר: ור' יוסי פוסל. דמחזי כשיקרא: והלא מעשה בא לפניך. בשטר שכתב בו והכשרת אמר לו כשהכשרתי בזה הכשרתי. שנכתב זמנו בשבת ור' יוסי היה פוסלו: הכל מודים. בין ר' יהודה בין ר' יוסי שאם כתב שכתבו העדים הוזקקו לידע עונתו של

שטר ונמצא כו' דידוע ששטר מאוחר הוא וכשר. לפי שהואיל שבכונה דקדקו העדים וכתבו כן בידוע כדי ללמדנו ששטר מאוחר הוא ובההיא אמר בזה הכשרתי: